

Załącznik 1. Tabelaryczne zestawienie rekomendacji zmian.

Główne uwagi PSEW do projektu „Wytycznych dotyczących wpływu lądowych farm wiatrowych na awifaunę” przygotowanych przez Salamandrę na zlecenie GDOŚ + rekomendacje zmian (uwagi przedstawione do projektu Wytycznych z września 2025 r.)				
Lp.	Zagadnienie problematyczne	Obecny zapis	Zagrożenie	Rekomendacja zmian
1	Sztynne wykluczenia obszarów spod lokalizowania elektrowni wiatrowych	W dokumencie zaleca się rezygnację z lokalizacji farm wiatrowych i pojedynczych turbin na obszarach cennych dla ptaków i kluczowych dla zachowania bioróżnorodności, tj.: • OSOP Natura 2000 (z buforem 500 m), • parkach narodowych • rezerwatach ornitologicznych (z buforem 500 m), • lasach i zadrzewieniach $\geq 0,2$ ha (oraz w odległości do 200 m), • łąkach i pastwiskach – zwłaszcza podmokłych, • w strefie do 1000 m od obszarów zagrożenia powodzią 1%, • na obszarach MZP + 1000m bufor • występowania wrażliwych siedlisk Natura 2000 (Rozdział 4.1.1 projektu Wytycznych)	Propozycja wprowadzenia powszechnego zakazu lokalizacji farm wiatrowych na tak rozległych i ogólnie zdefiniowanych terenach nie ma podstawy prawnej, prowadziłaby do faktycznego rozszerzenia obszarów chronionych z pominięciem wymaganych procedur, jest nieproporcjonalna w stosunku do celu ochrony przyrody, utrudnia realizację polityki klimatycznej oraz inwestycji w odnawialne źródła energii. Proponowane w projekcie szerokie bufory od lasów, obszarów chronionych, terenów zalewowych oraz wykluczenie łąk i pastwisk prowadzą do faktycznego wyłączenia znacznych obszarów kraju spod możliwości lokalizacji turbin, dróg dojazdowych i infrastruktury kablowej (>43,5% strata potencjału wiatrowego wynikająca z uwzględnienia proponowanych w wytycznych obszarów, bez zalecanych odległości od gniazd!).	Proponujemy wykreślenie rozdziału: 4.1.1 Eliminowanie prognozowanego negatywnego oddziaływania, które wprowadza nadmiarowe ograniczenia dla rozwoju lądowej energetyki wiatrowej. Zgodnie z obowiązującym prawem krajowym i unijnym, granice form ochrony przyrody określone są <u>w aktach prawnych</u>. Wprowadzanie dodatkowych, ogólnych „stref buforowych” o charakterze administracyjnym, które nakazują traktować otoczenie obszaru chronionego jak część obszaru objętego zakazami, stanowi w praktyce rozszerzenie zakresu ochrony bez przeprowadzenia wymaganej procedury. Tego typu działanie należy ocenić negatywnie jako sprzeczne z zasadą pewności prawa i hierarchią źródeł prawa.

2	Zakaz lokalizowania elektrowni wiatrowych w buforach od gniazd wskazanych gatunków	Tabela 10. Minimalne rekomendowane odległości turbin od gniazd (lub granic wyznaczonych stref w przypadku braku wiedzy co do lokalizacji gniazda) (Strefa 1) oraz zakres odległości od gniazd, w której wskazane jest zastosowanie działań minimalizujących (Strefa 2)	<u>Na wstępie należy podkreślić, że aktualnie informacje dotyczące lokalizacji gniazd ptaków oraz związanych z nimi stref ochronnych nie są powszechnie dostępne dla inwestorów.</u> Wskazane w projekcie Wytycznych z 2025 r. obszary ochronne wokół gniazd stanowią bezwzględne wykluczenie dla realizacji projektów farm wiatrowych <u>co wprowadza kolejne, nieuzasadnione wynikami indywidualnej oceny wykluczenia terenu spod inwestycji wiatrowych.</u> (skala ograniczenia będzie możliwa do oszacowania po ustosępnieniu informacji o lokalizacji gniazd)! Proponowane w projekcie rozwiązanie utrudnia realizację celów polityki energetyczno-klimatycznej oraz zobowiązań wynikających z dyrektywy RED III oraz dokumentów strategicznych państwa.	Rekomendujemy ponowną analizę tabelarycznego zestawienia gatunków ptaków objętych ograniczeniem, w celu: - pomniejszenia katalogu gatunków uwzględnionych w tabeli oraz wielkości buforów od gniazd ptaków proporcjonalnie do odległości wyznaczanych w innych krajach UE na rzecz podejścia opartego na ocenie ryzyka i lokalnych uwarunkowaniach, uwzględniającego rzeczywiste dane terenowe, w tym zasiedlenie gniazd, kierunki i wysokości przelotów oraz specyfikę konkretnego przedsięwzięcia. Zasadne byłoby nadanie buforom charakteru przesłanek do pogłębionej analizy, a nie bezwzględnych wyłączeń lokalizacyjnych (jak w niemieckich wytycznych, do których referują autorzy Wytycznych).
3	Arbitralny próg 1% populacji jako kryterium znaczącego oddziaływania	Definicja „<i>znaczącego negatywnego oddziaływania</i>” – strona 9 projektu Wytycznych <i>„Nie jest to sprecyzowane przepisami, ale można założyć, że negatywne oddziaływanie dla 1% (>0,51%) populacji występującej w OSOP lub innym obszarze chronionym stanowi podstawę do spełnienia kryterium znaczącego negatywnego oddziaływania.”</i>	Zapis dotyczący progu 1% populacji jako kryterium znaczącego oddziaływania budzi zasadnicze wątpliwości merytoryczne i interpretacyjne. Brak podstawy prawnej i naukowej Próg 1% nie wynika z obowiązujących przepisów prawa ani z jednoznacznych wytycznych naukowych.	Zaleca się rezygnację z arbitralnego progu 1% na rzecz podejścia opartego na analizie rzeczywistego wpływu inwestycji na populację lokalną, z uwzględnieniem trendów liczebności, biologii gatunku i kontekstu przestrzennego. Propozycja alternatywnego zapisu: „Ocena znaczącego oddziaływania powinna odnosić się do rzeczywistego wpływu

		<i>„Dla zachowania spójnego podejścia proponuje się jednak by także w tym przypadku uznać, że negatywne oddziaływanie dla 1% (>0,51%) populacji występującej w obszarze chronionym stanowi podstawę do spełnienia kryterium znaczącego negatywnego oddziaływania.”</i> (Rozdział 9.1 projektu Wytycznych)	Zagrożenia takiego zapisu: Po pierwsze, mogą prowadzić do zawyżania oceny wpływu inwestycji i kwalifikowania jako znaczących nawet minimalnych, statystycznie nieistotnych zmian, wynikających z naturalnych fluktuacji populacji lub niepewności danych terenowych. Po drugie, zwiększa to ryzyko odmów wydania decyzji środowiskowych, nakładania nieproporcjonalnych środków kompensacyjnych lub przedłużania monitoringu. W konsekwencji rośnie nieprzewidywalność procesu inwestycyjnego, wydłużają się postępowania administracyjne.	przedsięwzięcia na lokalną populację danego gatunku, z uwzględnieniem trendów liczebności, zasięgu występowania i odporności populacji na zmiany środowiskowe.”
4	Zakaz wycinki drzew i krzewów	<i>„Wszelkie drogi dojazdowe wyznaczać poza przebiegiem istniejących dróg, wzdłuż których znajduje się drzewa i krzewy, jeśli ich użytkowanie musiałoby się wiązać z ich wycinką.</i> <i>(...)</i> <i>Drogi dojazdowe, zwłaszcza tymczasowe drogi powstające na etapie budowy i służące transportowi wielkogabarytowych materiałów, lokalizować poza obszarami porośniętymi drzewami i krzewami.”</i> (Rozdział 5.2 projektu Wytycznych)	Propozycja zakazu wycinki drzew i krzewów przy drogach w razie uzasadnionej konieczności, może uniemożliwić realizację inwestycji wiatrowej! Potrzeba oparcia o obowiązujące przepisy Aktualne regulacje - w tym ustawa o ochronie przyrody oraz ustawa o drogach publicznych - szczegółowo określają zasady i procedury związane z usuwaniem drzew i krzewów. Zagrożenia: Paradoksalnie większa ingerencja w środowisko, ponieważ może prowadzić do konieczności budowy nowych tras dojazdowych, wiążących się z szerszą zajętością terenu, ingerencją w glebę,	Dla zachowania równowagi pomiędzy ochroną przyrody a racjonalnym planowaniem inwestycji rekomenduje się modyfikację zapisu w następujący sposób: „Drogi dojazdowe powinny być wyznaczane w miarę możliwości z wykorzystaniem istniejącej sieci dróg, przy jednoczesnej minimalizacji wycinki drzew i krzewów oraz zgodnie z obowiązującymi procedurami administracyjnymi. W przypadku konieczności usunięcia drzew lub krzewów należy zapewnić odpowiedni nadzór przyrodniczy (np. ornitologiczny, dendrologiczny) oraz rozważyć kompensację przyrodniczą.”

			krajobraz i siedliska. Brak elastycznego podejścia ogranicza możliwość wyboru rozwiązania najmniej inwazyjnego w konkretnych warunkach lokalnych. <u>Dodatkowo może to powodować istotne trudności techniczne i logistyczne w transporcie wielkogabarytowych komponentów turbin,</u> a w niektórych przypadkach nawet uniemożliwić realizację projektu. <u>Ryzykiem jest także wydłużenie procedur administracyjnych i powstawanie sporów kompetencyjnych,</u> ponieważ kwestie wycinki drzew podlegają odrębnym procedurom i właściwościom organów.	Takie podejście pozwala osiągnąć cele ochrony przyrody bez tworzenia niepotrzebnych barier administracyjnych i technicznych, a jednocześnie sprzyja realizacji inwestycji w sposób bezpieczny i zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju.
5	Analizy dla infrastruktury towarzyszącej	Dokument wskazuje, że infrastruktura towarzysząca farmom wiatrowym (drogi serwisowe i tymczasowe, linie kablowe do GPZ) powinna być objęta badaniami przedrealizacyjnymi i oceną oddziaływania na awifaunę w Raporcie OOŚ, ze względu na możliwość trwałych przekształceń siedlisk, w tym wycinki drzew i krzewów. Wskazuje się na konieczność przedstawienia wyników badań, oceny wpływu poszczególnych elementów inwestycji oraz określenia działań minimalizujących i kompensujących. Zaleca się prowadzenie badań infrastruktury towarzyszącej łącznie z monitoringiem lokalizacji turbin; w	Pragniemy podkreślić, iż na etapie procedury uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (DUŚ) inwestor zazwyczaj nie posiada jeszcze warunków przyłączenia inwestycji do sieci elektroenergetycznej. Podobnie, w fazie przygotowania raportu OOŚ szczegóły dotyczące tymczasowych dróg dojazdowych i tras kablowych są zazwyczaj dopracowywane dopiero na etapie projektu budowlanego. Wymaganie szczegółowych danych projektowych już na etapie postępowania OOŚ może prowadzić do znaczącego wydłużenia procedury, a w praktyce również do konieczności późniejszej zmiany decyzji środowiskowej. Takie zmiany są czasochłonne	Rekomendacja: <u>Zaleca się wykreślenie obowiązku szczegółowego przedstawiania na etapie DUŚ przebiegu linii kablowych i dróg tymczasowych.</u> W zamian należy wprowadzić do decyzji środowiskowej zapisy zobowiązujące inwestora do wykonania inwentaryzacji i nadzoru przyrodniczego przed i w trakcie realizacji inwestycji, co zapewni skuteczną ochronę środowiska przy jednoczesnym usprawnieniu procedur administracyjnych. W naszej ocenie takie podejście zapewni wystarczający poziom ochrony przyrody, przy jednoczesnym zachowaniu

		przypadku ich pominięcia może być wymagana ponowna ocena oddziaływania na środowisko. Badania powinny być prowadzone analogicznie jak dla turbin (cenzus gatunków kluczowych, analiza składu gatunkowego i siedlisk) w pasie do 100 m od planowanych dróg i tras kablowych. (Rozdział 6.4.3 projektu Wytycznych)	i obciążają zarówno inwestora, jak i organy administracyjne. Propozycja ponownego przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ) wyłącznie w celu uwzględnienia infrastruktury towarzyszącej wydaje się rozwiązaniem nieefektywnym - <u>w praktyce oznaczałoby powtórzenie całej procedury, która i tak trwa średnio około dwóch lat.</u> Warto podkreślić, że zgodnie z prawem unijnym Polska jest zobowiązana do usprawniania i skracania procesów administracyjnych dla inwestycji w odnawialne źródła energii (OZE), a nie ich wydłużania.	proporcjonalności wymagań oraz możliwości ich skutecznego stosowania w praktyce inwestycyjnej.
6	Wyliczone wskaźniki śmiertelności (w tym autorskie współczynniki korygujące) oraz wskaźniki zagęszczeń	M.in. Rozdział 6.4.4 Szacowanie śmiertelności ptaków oraz Tabela 12. Kryteria znaczącego negatywnego oddziaływania farm wiatrowych na wrażliwe i kluczowe gatunki ptaków wymagające wprowadzenia działań minimalizujących.	Nieproporcjonalnie restrykcyjne podejście, skutkujące eliminacją turbin lub nakładaniem daleko idących ograniczeń również na obszarach, gdzie dany gatunek nie jest zagrożony. Ponadto, projekt proponuje wyliczenie wskaźnika śmiertelności w oparciu o przedstawione wzory, a następnie jego dalszą korektę, opartą na uśrednionych danych o charakterze ogólnokrajowym, którego konsekwencją jest zaproponowana tabela numer 12 (w projekcie Wytycznych z września 2025 r.). Wartości wskazane w tabeli nie uwzględniają regionalnego zróżnicowania liczebności populacji poszczególnych	Rekomendacje Postulujemy podejście oparte na ocenie lokalnej, w ramach którego średnia śmiertelność byłaby określana przez eksperta ornitologa w odniesieniu do konkretnego terenu. <u>Rekomendujemy zatem usunięcie tabeli numer 12 z projektu Wytycznych.</u> Ponadto, na etapie monitoringu porealizacyjnego RDOŚ może zmienić zalecenia w zakresie środków minimalizujących i łagodzących np. wyprowadzić wyłączenia we wskazanych okresach ze względu na aktywność danego gatunku.

			gatunków ani ich lokalnego statusu ochronnego.	
7	Wyliczone wskaźniki zagęszczeń	<i>„Dla gatunków liczniejszych należy porównywać zagęszczenia przeliczając je na jednostkę powierzchni o wielkości 1 km², a w przypadku gatunków rzadszych i o dużych terytoriach jednostką przeliczeniową powinno być 10 km² lub nawet 100 km².”</i> (Rozdział 8.1.2 projektu Wytycznych)	Przyjęty sposób porównywania zagęszczeń jest rozwiązaniem zbyt uproszczonym i w praktyce często nieadekwatnym. Liczenie zagęszczeń w oparciu wyłącznie o powierzchnię nie uwzględnia kluczowego czynnika, jakim jest jakość siedliska. Takie uśrednianie oparte wyłącznie na powierzchni rozmywa obraz i nie pozwala na wiarygodne porównania. Rozsądniejszym rozwiązaniem jest liczenie zagęszczeń w odniesieniu do powierzchni siedlisk optymalnych dla danego gatunku, a nie całkowitej powierzchni analizowanego obszaru.	Proponowany system przeliczeń ignoruje istotne różnice siedliskowe i prowadzi do zaniżania zagęszczeń w miejscach kluczowych oraz przeszacowywania ich tam, gdzie gatunek faktycznie nie występuje. Dla rzetelności i porównywalności danych należy przyjąć jednostkę odniesienia powiązaną z siedliskiem, a nie z powierzchnią geometryczną.
8	Zakres i interpretacja oddziaływań skumulowanych	Opis wymagań dotyczących prowadzenia analiz skumulowanych dla wszystkich potencjalnych przedsięwzięć w promieniu 10-20 km wokół planowanych projektów farm wiatrowych. (Rozdział 9.2 projektu Wytycznych)	W obecnym brzmieniu zapis prowadzi do nadmiernych wymagań formalnych i praktycznych trudności w realizacji, szczególnie w kontekście farm wiatrowych, których lokalizacja i skala oddziaływania są specyficzne i punktowe. 1. Nadmierny poziom szczegółowości i trudność w wykonaniu Analizy przedsięwzięcia w szerokim promieniu (np. 10-20 km) wokół planowanej farmy wiatrowej jest w praktyce trudne do zrealizowania – analizy będą spekulatywne. 2. Brak proporcjonalności do skali wpływu Zastosowanie sztywnych, jednolitych kryteriów dla wszystkich inwestycji, bez	Proponuje się, aby analiza oddziaływań skumulowanych: • koncentrowała się na inwestycjach o podobnym charakterze i realnym wpływie na ptaki, • była proporcjonalna do skali i położenia planowanej farmy, • opierała się w pierwszej kolejności na dostępnych danych urzędowych i publikacjach naukowych, • a pełne analizy terenowe były wymagane tylko w sytuacjach, gdy istnieją przesłanki wskazujące na rzeczywiste nakładanie się oddziaływań w przestrzeni lub czasie.

			uwzględnienia różnic w skali i charakterze oddziaływań, może prowadzić do niepotrzebnego rozszerzania zakresu analiz, bez realnego znaczenia dla ochrony przyrody. Z punktu widzenia ochrony ptaków, analiza oddziaływań skumulowanych powinna koncentrować się przede wszystkim na przedsięwzięciach tego samego typu lub o podobnym charakterze oddziaływania, tj. innych farmach wiatrowych oraz liniach napowietrznych.	Rekomendacja: “W ocenie oddziaływań skumulowanych należy również brać pod uwagę wszystkie istniejące lub planowane inwestycje, które w istotny sposób mogą wpływać na populacje ptaków. Do czynników tych zaliczyć należy przedsięwzięcia stanowiące źródło wysokiej śmiertelności ptaków, tj. napowietrzne linie przesyłowe, także, inne elektrownie wiatrowe.”
9	Oddziaływania transgraniczne – zakres i sposób oceny	<i>„W praktyce więc inwestycje zlokalizowane w pasie o szerokości do 10 lub 20 km po obu stronach granic powinny być rozpatrywane jako potencjalnie podlegające procedurze oceny transgranicznej.”</i> (Rozdział 9.3 projektu Wytycznych)	Konieczne jest doprecyzowanie sposobu postępowania w odniesieniu do inwestycji zlokalizowanych w pasie 10-20 km od granicy państwowej, w kontekście ewentualnego transgranicznego oddziaływania na awifaunę. Kształt proponowanego w projekcie rozwiązania zwiększa ryzyko opóźnień w harmonogramach projektów, nieproporcjonalnie obciąża inwestora w aspekcie kosztowym oraz operacyjnym wydłużając proces uzyskiwania niezbędnych pozwoleń i realizowania dodatkowych procedur, a tym samym utrudnia realizację celów polityki energetyczno-klimatycznej oraz zobowiązań wynikających z dyrektywy RED III oraz dokumentów strategicznych państwa.	Rekomendacja: Dla usprawnienia procesu i ograniczenia ryzyka opóźnień, warto rozważyć wprowadzenie mechanizmu wczesnego zgłoszenia potencjalnego oddziaływania transgranicznego. Takie rozwiązanie mogłoby przyczynić się do wczesnej identyfikacji potencjalnych zagrożeń i umożliwić wprowadzenie ewentualnych korekt projektowych jeszcze przed formalnym wszczęciem procedury, co znacząco usprawniłoby proces inwestycyjny. Wprowadzenie takiego mechanizmu byłoby zgodne z zasadą przezorności, a jednocześnie zwiększyłoby efektywność planowania i ograniczyło ryzyko konfliktów oraz opóźnień administracyjnych.

10	Nadmiernie rozbudowany zakres monitoringu przed- i porealizacyjnego	1. Wymagania w zakresie przeprowadzenia badań przedrealizacyjnych opisane w rozdziale 6..4.2 projektu Wytycznych. 2. Sformułowania w zakresie przeprowadzania monitoringów po realizacyjnych: • „Monitoring porealizacyjny powinien rozpocząć się bezzwłocznie po wybudowaniu farmy wiatrowej (po rozpoczęciu eksploatacji)” • „Monitoring realizowany jest zasadniczo przez 3 lata w ciągu pierwszych 5 lat eksploatacji farmy. Powinien on być jednak kontynuowany w kolejnych latach (o ile taką możliwość przewidują zapisy DUŚ), jeśli wynika to z danych zebranych w ciągu pierwszych trzech lat badań (np. w sytuacji wzrostu atrakcyjności obszaru farmy dla ptaków na skutek powstania dogodnych siedlisk i żerowisk). Liczba oraz częstotliwość kolejnych rocznych monitoringów uzależniona jest od wniosków zawartych w ostatnim z raportów, przy czym kolejny rok badań porealizacyjnych nie powinien być rozpoczęty później niż po 5 latach od momentu ukończenia 3-letniego cyklu monitoringowego	W ocenie PSEW zakres i szczegółowość obserwacji przedrealizacyjnych i monitoringu porealizacyjnego są nadmiernie rozbudowane i wykraczają poza standard niezbędny do rzetelnej oceny oddziaływania, ograniczając możliwość proporcjonalnego dostosowania metodyki do rzeczywistego poziomu ryzyka środowiskowego. Dodatkowo nieprecyzyjne określenie momentu rozpoczęcia monitoringu oraz zbyt krótkie terminy na jego wdrożenie, nieuwzględniające realiów organizacyjnych, zwiększają ryzyko opóźnień i sporów administracyjnych. W efekcie proces inwestycyjny staje się mniej przewidywalny, co może hamować realizację nowych projektów oraz modernizację istniejących farm wiatrowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, to decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach (DUŚ) określa czas trwania monitoringu porealizacyjnego.	Rekomendacja: Proponuje się, aby monitoring porealizacyjny rozpoczął się nie później niż w ciągu sześciu miesięcy od zakończenia okresu rozruchu farmy wiatrowej i rozpoczęcia jej normalnej eksploatacji, przy czym pierwsze obserwacje powinny obejmować pełny okres fenologiczny. Rekomendacja: Proponuje się usunięcie lub doprecyzowanie następującego fragmentu: „Powinien on być jednak kontynuowany w kolejnych latach (o ile taką możliwość przewidują zapisy DUŚ), jeśli wynika to z danych zebranych w ciągu pierwszych trzech lat badań (np. w sytuacji wzrostu atrakcyjności obszaru farmy dla ptaków na skutek powstania dogodnych siedlisk i żerowisk). Liczba oraz częstotliwość kolejnych rocznych monitoringów uzależniona jest od wniosków zawartych w ostatnim z raportów, przy czym kolejny rok badań porealizacyjnych nie powinien być rozpoczęty później niż po 5 latach od momentu ukończenia 3-letniego cyklu monitoringowego.” <u>Zaleca się pozostawienie decyzji o ewentualnym przedłużeniu monitoringu organowi prowadzącemu postępowanie, przy czym decyzja ta powinna być oparta na konkretnych wynikach badań i uzasadnionych przesłankach ekologicznych,</u>
----	---	--	--	--

		<i>realizowanego w okresie pierwszych 5 lat funkcjonowania inwestycji.”</i> • „Monitoring porealizacyjny powinien być powieleniem monitoringu przedrealizacyjnego (patrz rozdział 7) uzupełnionym o monitoring śmiertelności” (Rozdziały 7.1, 7.2 projektu Wytycznych)		<u>a nie na ogólnych zmianach w użytkowaniu terenu.</u>
11	Działania minimalizujące	Proponowane działania minimalizujące oraz kryteria ich wdrożenia. (Rozdział 10 projektu Wytycznych)	W treści rozdziału 10 projektu Wytycznych jako główne działanie minimalizujące negatywny wpływ farmy wiatrowej wskazuje się <u>system DR</u> (system detekcyjno-reakcyjny). Aktualny kształt treści dokumentu sprawi wrażenie, iż jest to działanie nadrzędnie rekomendowane. Postęp technologiczny w branży środków minimalizujących negatywny wpływ funkcjonowania elektrowni wiatrowych na ptaki stanowi o wiele szerszy wachlarz możliwości pod względem skuteczności działania jak i generowanych kosztów instalacji i utrzymania systemu.	<u>Sugeruje się, aby wśród środków i działań minimalizujących nie wskazywać nadrzędnie na system DR.</u> Wytyczne powinny prezentować katalog możliwości do wykorzystania przez inwestora – nie powinny mieć charakteru narzucającego dane rozwiązanie. Wyeksponowane działania polegającego na instalacji systemu DR oceniamy jako nadmierne i ograniczające wybór inwestora. Pragniemy również podkreślić, iż decyzja o wyborze środków minimalizujących ma charakter indywidulany i zależny od specyfiki i uwarunkowań danego obszaru oraz występującej na nim populacji awifauny.
12	Okres przejściowy oraz badania już wykonane/rozpoczęte	Brak zapisów w treści projektu Wytycznych.	W aktualnej wersji Wytycznych nie odniesiono się do kwestii uznawalności badań przyrodniczych przeprowadzonych lub prowadzonych w oparciu o wcześniejsze Wytyczne z 2008 i 2011 r. W wielu przypadkach monitoringu przyrodnicze	Rekomendacja: Dodatkowo, rekomenduje się wprowadzenie sześciomiesięcznego okresu vacatio legis, który umożliwi wszystkim zainteresowanym podmiotom zapoznanie się z nowymi przepisami oraz odpowiednie

			przedrealizacyjne zostały już zakończone lub są w zaawansowanej fazie realizacji, a ich zakres został określony zgodnie z dotychczas obowiązującymi standardami. Zasadne jest zatem jednoznaczne wskazanie w treści Wytycznych, że badania przeprowadzone lub trwające w momencie ich opublikowania, wykonane na podstawie wcześniejszych Wytycznych, pozostają ważne i mogą stanowić podstawę do uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub oceny strategicznej, bez konieczności ich ponawiania czy dostosowywania do nowych wymogów.	przygotowanie się do ewentualnych zmian wynikających z ich wejścia w życie. Monitoringi porealizacyjne, które są w toku lub zostały już zaplanowane (na podstawie uzyskanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach bądź w postępowaniach już wszczętych), należy kontynuować w oparciu o Wytyczne z 2008 r. lub 2011 r., aby zachować spójność metodyczną i porównywalność wyników.
--	--	--	--	--